

פרשת בלק התשע"ט

adk1010@gmail.com

הרב ארי דוד קאהן

1. במדבר פרק כב, ב-ז

(ב) וַיֵּרָא בָּלָק בְּוַצְפּוֹר אֶת פְּלִאֲשֶׁר-עָשָׂה יִשְׂרָאֵל לְאַמְרֵי: (ג) וַיִּגַּר מוֹאָב מִפְּנֵי הָעָם מֵאָד כִּי רַב-הָיָא וַיִּקַּח מוֹאָב מִפְּנֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל: (ד) וַיֹּאמֶר מוֹאָב אֶל-זִמְדִּי מִדִּן עַתָּה יִלְחָכוּ הַקְּהָל אֶת-כָּל-סִבְיַתְנוּ בְּלַחֵף הַשּׁוֹר אֶת גֵּרְק הַשָּׂדֶה וּבָלָק בְּוַצְפּוֹר מְלֶדֶד לְמוֹאָב בְּעַת הַהוּא: (ה) וַיִּשְׁלַח מְלָאכִים אֶל-בָּלָעַם בְּוַצְפּוֹר פְּתוּרָה אֲשֶׁר עַל-הַנֶּחֱר אֶרֶץ בְּנֵי-עַמּוֹ לְקַרְאֵלוֹ לֵאמֹר הִנֵּה עָם יֵצֵא מִמִּצְרַיִם הִנֵּה כֶּסֶה אֶת-עֵינָי הָאָרֶץ וְהוּא יֵשֵׁב מִמְּלִי: (ו) וְעַתָּה לְכֵה-נָא אֶרְהֶ-לִי אֶת-הָעָם הַזֶּה כִּי עָצוּם הוּא מִמֶּנִּי אוּלַי אוּכַל נִפְה־בּוֹ וְאֶגְרָשְׁנוּ מִן-הָאָרֶץ כִּי יִדְעִתִּי אֶת אֲשֶׁר-תִּבְרָךְ מִבְּרַךְ וְאֲשֶׁר תֵּאָר יוֹאָר: (ז) וַיִּלְכוּ זִמְדִּי מוֹאָב וְזִמְדִּי מִדִּן וּקְסָמִים בְּיָדָם וַיָּבֹאוּ אֶל-בָּלָעַם וַיְדַבְּרוּ אֵלָיו דְּבַרֵי בָּלָק:

2. במדבר פרק כב, לט-מא - פרק כג, א-ה

(לט) וַיִּלְדוּ בָּלָעַם עִם-בָּלָק וַיָּבֹאוּ קְרִיַת חֲצוֹת: (מ) וַיִּזְבַּח בָּלָק בָּקָר וַצֹּאֵן וַיִּשְׁלַח לְבָלָעַם וּלְשָׂרִים אֲשֶׁר אִתּוֹ: (מא) וַיְהִי בַּבֹּקֶר וַיִּקַּח בָּלָק אֶת-בָּלָעַם וַיַּעֲלֵהוּ בְּמֹות בָּעַל וַיֵּרָא מִשָּׁם קֶזֶה הָעָם: פֶּרֶק כג (א) וַיֹּאמֶר בָּלָעַם אֶל-בָּלָק בְּנֵה-לִי בְּזֶה שְׂבַעַה מִזְבְּחֹת וְהִקְנוּ לִי בְּזֶה שְׂבַעַה פָּרִים וְשְׂבַעַה אֵילִים: (ב) וַיַּעַשׂ בָּלָק כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר בָּלָעַם וַיַּעַל בָּלָק וּבָלָעַם פֶּר וְאֵיל בְּמִזְבְּחָם: (ג) וַיֹּאמֶר בָּלָעַם לְבָלָק הַתִּנְצֵב עַל-עֲלֹתָהּ וְאִלְכָה אוּלַי יִקְרָה ה' לְקִרְאֹתַי וְדַבֵּר מֵה-יִרְאֵנִי וְהַגְדַּתִּי לָךְ וַיִּלְדוּ שְׁפִי: (ד) וַיִּקַּר אֱלֹהִים אֶל-בָּלָעַם וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֶת-שְׂבַעַת הַמִּזְבְּחֹת עֲרִכְתִּי וְאָעַל פֶּר וְאֵיל בְּמִזְבְּחָם: (ה) וַיִּשֶׁם ה' דְּבַר בְּפִי בָּלָעַם וַיֹּאמֶר שׁוּב אֶל-בָּלָק וְכֹה תִדְבֹר:

3. תרגום המיוחס ליונתן - תורה במדבר פרק כב פסוק מא

(מא) וַהֲוֵה בְּעִידוֹנִי צִפְרָא וְדַבֵּר בָּלָק יַת בָּלָעַם וְאַסְקִיָּה לְרַמַת דַּחְלָתָא דְּפַעוֹר וְחַמָּא מִתְמָן מִשִּׁירִית דִּן דְּמַהֲלִכִין בְּקַצַת עֵמָא דְאַתְפְּרָסִימוּ מִתְחֹת עֲנֵנֵי יִקְרָא:

4. כתר יונתן במדבר פרק כב פסוק מא

(מא) ויהי לעת בוקר וינהג בלק את בלעם ויעלהו לרמה של היראה של פעור ויראה משם מחנה דן שמהלכים בקצת עם שנתגלו מתחת ענני הכבוד:

5. שופטים פרק יח, כט-לא

(כט) וַיִּקְרָאוּ שָׁם-הָעִיר דִּן בְּשֵׁם דִּן אַבְיָהֶם אֲשֶׁר יוֹלֵד לְיִשְׂרָאֵל ... (ל) וַיִּקְיֵמוּ לָהֶם בְּנֵי-דָן אֶת-הַפֶּסֶל וַיְהִי וַיִּזְבְּחוּ בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל וַיִּבְנוּ הָיָו וְכִנּוּ הָיָו כֹּהֲנִים לְשִׁבְט הַדְּנִי עַד-יּוֹם גְּלוֹת הָאָרֶץ: (לא) וַיַּעֲשִׂימוּ לָהֶם אֶת-הַפֶּסֶל מִיֶּכָה אֲשֶׁר עָשָׂה כָּל-יְמֵי הַיּוֹת בֵּית-הָאֱלֹהִים בְּשִׁלָּה:

6. מדרש אגדה (בובר) במדבר פרשת במדבר פרק א

ולמה אשר אצל דן, לפי שבשבט דן היה פסל מיכה, ולא היה הפסל עמו ממש, אלא שעלה במחשבתו לעשותו משעה שיצאו ישראל ממצרים, ומחשבת ע"ז כמעשה,

7. במדבר פרק כג,

(יא) וַיֹּאמֶר בָּלָק אֶל-בָּלָעַם מַה עָשִׂיתָ לִּי לְקַב אֵיבִי לְקַחְתִּיךָ וְהִנֵּה בְּרַכְתָּ בְּרַךְ: (יב) וַיַּעַן וַיֹּאמֶר הֲלֹא אֶת אֲשֶׁר יֵשִׁים ה' בְּפִי אֶתוֹ אֲשַׁמֵּר לְדַבֵּר: (יג) וַיֹּאמֶר אֵלָיו בָּלָק לְכֵה-נָא אִתִּי אֶל-מְקוֹם אַחַר אֲשֶׁר תִּרְאֶנּוּ מִשָּׁם אָפֶס קֶצֶהוּ תִרְאֶה וְכִלּוֹ לֹא תִרְאֶה וְקִבְנוּ-לִי מִשָּׁם: (יד) וַיִּקְחֵהוּ שְׂדֵה צִפְרָים אֶל-רֹאשׁ הַפֶּסֶל וַיִּבֶן שְׂבַעַה מִזְבְּחֹת וַיַּעַל פֶּר וְאֵיל בְּמִזְבְּחָם: (טו) וַיֹּאמֶר אֶל-בָּלָק הַתִּנְצֵב פֶּה עַל-עֲלֹתָהּ וְאִנְכִי אֶקְרָה פֶּה: (טז) וַיִּקַּר ה' אֶל-בָּלָעַם וַיִּשֶׁם דְּבַר בְּפִיו וַיֹּאמֶר שׁוּב אֶל-בָּלָק וְכֹה תִדְבֹר: ... (כא) לֹא-הִבִּיט אֲנִי בַּיַעֲקֹב וְלֹא-רָאִה עֲמָל בְּיִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹהָיו עֲמָו וְתַרְוַעַת מְלֶדֶד בּוֹ: (כב) אֵל מוֹצִיאָם מִמִּצְרַיִם כְּתוֹעַפֶת רָאם לוֹ: (כג) כִּי לֹא-נִחַשׁ בַּיַעֲקֹב וְלֹא-קִסַּם בְּיִשְׂרָאֵל כְּעַת יֹאמֶר לַיַעֲקֹב וְלְיִשְׂרָאֵל מֵה-פָּעַל אֵל: ... (כז) וַיֹּאמֶר בָּלָק אֶל-בָּלָעַם לְכֵה-נָא אֶקְחֶם אֶת-מְקוֹם אַחַר אוּלַי יִישַׁר בְּעֵינֵי הָאֱלֹהִים וְקִבְתּוּ לִי מִשָּׁם: (כח) וַיִּקַּח בָּלָק אֶת-בָּלָעַם רֹאשׁ הַפֶּעוֹר הַנִּשְׁקָף עַל-פְּנֵי הַיְשִׁימָן: (כט) וַיֹּאמֶר בָּלָעַם אֶל-בָּלָק בְּנֵה-לִי

בזה שבעה מזבחת והכן לי בזה שבעה פרים ושבעה אילים: (ל) ניצש בלק פאשר אמר בלעם ניצל פר ואיל במזבח:

8. במדבר פרק כד, א-ה

(א) נִירָא בַלְעָם כִּי טוֹב בְּעֵינַי ה' לְבָרְךָ אֶת־יִשְׂרָאֵל וְלֹא־הִלַּךְ כְּפַעַם־כְּפַעַם לְקִרְאֵת נְחָשִׁים וְנִשְׁתַּ אֶל־הַמִּדְבָּר פָּנָיו: (ב) וַיֵּשָׂא בַלְעָם אֶת־עֵינָיו וַיִּרְא אֶת־יִשְׂרָאֵל שֶׁכֵּן לְשִׁבְטָיו וַתִּהְיֶי עֲלָיו רוּחַ אֱלֹהִים: (ג) וַיֵּשָׂא מִשְׁלוֹ וַיֹּאמֶר ... (ה) מֵה־טָבוֹ אֶהְיֶה יַעֲקֹב מִשְׁפָּנְתֶיךָ יִשְׂרָאֵל:

9. מדרש אגדה (בובר) במדבר פרשת בלק

פרק כב סימן מא - ויעלהו במות בעל. בלק היה בעל קסמים ונחשים יותר מבלעם, שהיה בלעם הולך אחריו כסומא, לפי שהיה בלק רואה עתידות שישראל יהיו עתידין לחטוא בבעל פעור, כדי שיזכור להם הקדוש ברוך הוא אותו עון, וגם יניח להם לקללם:

פרק כג סימן כח - ויקח בלק את בלעם ראש הפעור. קוסם גדול היה בלק לפי שראה שעתידים ישראל לעבוד לפעור, ועתיד הקדוש ברוך הוא לקצוף עליהם, לכך הוליכו לפעור, ולכך אמר אולי יישר בעיני האלהים כדי שיתן לך רשות לקללם וקבותו לו משם:

10. [רבינו] בחיי במדבר פרק כב פסוק מא

במות בעל. בשלשה מקומות בנה כ"א מזבחות. שבעה בבמות בעל ושבעה בשדה צופים ראש הפסגה ושבעה בבעל פעור, הרי כ"א, והיה מקריב על כל מזבח פר ואיל ונמצא שכל קרבנותיו בשלשה מקומות אלו מ"ב קרבנות.

11. תלמוד בבלי מסכת סוטה דף מז עמוד א (סנהדרין קה.)

אמר רבי חנינא, בשביל ארבעים ושנים קרבנות, שהקריב בלק מלך מואב, הבקעו מישראל ארבעים ושנים ילדים. איני, והאמר רב יהודה אמר רב, לעולם יעסק אדם בתורה ובמצוות, ואף על פי שלא לשמה, שמתוך שלא לשמה בא לשמה. ששבשכר ארבעים ושנים קרבנות, שהקריב בלק מלך מואב, זכה ויצאתה ממנו רות, שיצא ממנה שלמה, שכתוב ביה, "אלף עלות יעלה שלמה". ואמר רבי יוסי בן חוני, רות - בתו של עגלון, (12) בנו של בלק מלך מואב היתה? תאנתו מיהא, לקללה הוואי.

12. רש"י במדבר פרשת בלק פרק כב פסוק מא

במות בעל. פתגומו, "לרמת דחלתה", שם עבודה זרה

13. רש"י במדבר פרשת בלק פרק כג פסוק כח

ראש הפעור. קוסם גדול היה בלק וראה שהן עתידין ללקות על ידי פעור, ולא היה יודע במה, אמר שמא הקללה תחול עליהם משם וכן כל החוזים בפוכבים רואים ויודעים מה רואים (סוטה י"ב).

14. כלי יקר במדבר פרק כב פסוק מא

ויעלהו במות בעל וירא משם קצה העם. זהו חיפוש ראשון אשר הציץ בשורש של אומה ויחפש וימצא כי מתחילה עובדי עבודה זרה היו אבותינו כמו שנאמר (יהושע כד ב) בעבר הנהר ישבו אבותיכם מעולם תרח אבי אברהם ואבי נחור ויעבדו אלהים אחרים, דהיינו במות בעל כי אחר הבעלים הלכו כי בעולם אדונים זולתו יתברך, ומשם ראה קצה העם השורש הוא הקצה ראשון והוא ככולו דמי כי כל הבנים מסתעפים מן השורש וכשהשורש ראוי לקללה ודאי תחול גם על ראש הענפים כי בעבודה זרה פוקד עוון אבות על בנים:

15. אור החיים במדבר פרק כב פסוק מא

וידוע הוא כי פעור עבודתו היא התרזת זבל בפניו, וזה לשון דבריהם ז"ל (סנהדרין סד א) במה עובדים עבודה זרה של פעור אוכלין תרדין ושותין שכר ומתריזין בפניה עד כאן, הרי שעבודת פעור היא בהתרזת המיאוס, ולטעם זה רצה בלק להעלות בלעם לפעור שהיא במות בעל בזמן העבודה שהיא זמן ההפנאה שאדם עושה צרכיו, והוא אומרו בבקר ויעלהו במות בעל, ואולי כי בלעם לא היה עובד עבודה זרה זו ולקחו בדברים לעובדה. עוד נראה טעם בבקר על פי דבריהם ז"ל (זוהר פ' זו) שאמרו שכשפיו של בלק היו בצפור, וכמו שרמזנו במאמר בן צפור, לזה בחר בלק לעמוד בבקר שאז יצפצף הצפור כידוע ויעלה בידם כשפיו וקסמיו כי זה הוא זמנו:

16. במדבר פרק כא, כה-ל

(כה) וַיִּקַּח יִשְׂרָאֵל אֶת פְּלִיטֵי הָעָרִים הָאֵלֶּה וַיֵּשֶׁב בְּיִשְׂרָאֵל בְּכָל-עָרֵי הָאֱמֹרִי בְּחֻשְׁבֹּן וּבְכָל-בְּנֵי-חַיִּי: (כו) כִּי חֻשְׁבֹּן עִיר סִיחֹן מֶלֶךְ הָאֱמֹרִי הוּא וְהוּא נִלְחַם בְּמֶלֶךְ מוֹאָב הָרֹאשֹׁן וַיִּקַּח אֶת-כָּל-אֲרָצוֹ מִיָּדוֹ עַד-אֲרָגֹן: (כז) עַל-כֵּן יֹאמְרוּ הַמְּשֻׁלִּים בְּאוֹ חֻשְׁבֹּן תִּבְנֶה וְתִכְוֹנֶנּוּ עִיר סִיחֹן: (כח) כִּי-אִישׁ יֵצֵא מִחֻשְׁבֹּן לְהִבָּה מִקְרִית סִיחֹן אֶכְלֶה עָר מוֹאָב בַּעֲלֵי בָמוֹת אֲרָגֹן: (כט) אוֹיֵלֶךְ מוֹאָב אֶבְדָּת עַם-כְּמוֹשׁ נָתַן בְּנֵיו פְּלִיטָם וּבְנֵיתוֹ בַּשָּׂבִית לְמֶלֶךְ אֱמֹרִי סִיחֹן: (ל) וַיִּגְרַם אֶבֶד חֻשְׁבֹּן עַד-דִּיבֹן וּבְנֵי-עַד-נֶפֶח אֲשֶׁר עַד-מִדְבָּא:

17. העמק דבר במדבר פרק כה

(ב) ותקראנה לעם לזבחי אלהיהן. כל הבנות התראו בעת אכלם זבחי אלהיהן, אמנם לא היה אלהיהן עבודה זרה פעור כי אם כמוש, שהרי פעור לא היתה עבודתה בזביחה, וגם ידוע עבודת מואב היה כמוש, ולא פעור, אלא שזה היה סיבה שנצמדו לעבודה זרה פעור של מדין, שהיה גם כן במואב לכמה אנשים שדרו שם, וגם מלכיהם היו שרי מדין כמש"כ בראש הפרשה, והיו כמה נשים מפתות גם לפעור כדאיתא בסנהדרין דף ק"ו א', וכבר כתבנו שע"ז פעור זה סגולתה להמשיך את ישראל בכל עוז, אמנם עד שלא נכשלו בזנות היה כח התורה של משה ותלמידיו מגין בערבות מואב כמש"כ בפרשת ואתחנן ולעיל כ"ג כ"ח, אבל כיון שהסיחו דעתם מעסק תורה, והגיעו על פי תאוה לעבודת פעור בהיתר בעיניהם, כדאיתא בסנהדרין דף ק"ה דכסבורים שבמה שפערו עצמם לפניה אינו אלא בזיון, והיה נקל בעיניהם להכשל בה יותר מעבודה זרה של כמוש, שלא השתחוו אלא משום אהבה, וכדאיתא שם דף ס"א דהעובד מאהבה כו' רבא אמר פטור אי קבליה באלוה אין אי לא לא, והמה לא האמינו בכמוש, ואפילו לאביי אין עונש בידי שמים חמור כל כך), מה שאין כן לע"ז פעור אף על גב שמתחלה באו ונכשלו בהיתר ומשום תאוה, אבל אחר כך הגיע בתוקף כח ע"ז זו עד שהגיע (ג) ויצמד ישראל לבעל פעור. שנמשך לבבם לעבודה זרה זו באמת: (ה) הנצמדים לבעל פעור. לא על הזנות של גויה ולא על ע"ז כמוש שאכלו והשתחוו בשביל אהבה אפשר לענוש בידי אדם, אבל הנצמדים לבעל פעור שהמה היו באמת עובדי ע"ז, וכ"כ בפרשת פינחס ובפרשת מטות: (ו) מבני ישראל.

מהחשובים וגדולי תורה: ויקרב אל אחיו. היינו מרעיו גדולי ישראל:

לעיני משה. כל כך העז הרשע, עד שלא נחת מגדולת משה, ולא בוש מרבים ושלומי אמוני עדת בני ישראל: והמה בכים. גם אבד הרגש החמלה וצערן של גדולי ישראל:

(יח) כי צוררים וגו'. טעם על מצות צרור, הוא משום שגם עתה המה צוררים יותר ממואב, דמואב שהחטיאו בבנות וגם לע"ז כמוש שאכלו זבחיהם והשתחוו לאלהיהן, היה הכל אז בעת שהתגבר תאות זנות, ומאז שנהרגה בת המלך וגם מתו במגפה כ"ד אלף מישראל, נתיראו הבנות ולא החטיאו עוד ושוב לא עבדו ע"ז כמוש, מה שאין כן מדין שהיה עבודה זרה שלהם פעור אשר היא מושכת לב ישראל, ואחר שהחלו להחטיא בה בנכליהם אשר נכלו לכם, שוב קשה להפרד ממנה, ונמצא צוררים גם עתה לכם, משום הכי עליכם לצרור אותם בכל שעה:

(כז) לכה נא אקחך וגו'. אותו המקום בית פעור לא היה עבודת אומה מואב כי אם כמוש, ומכל מקום היה בנוי לע"ז פעור בשביל מלכי מואב שהם היו שרי מדין כמש"כ לעיל כ"ב ד', משום הכי לא הלכו שרי מואב לשם כי אם בלק ובלעם, ומשום הכי כתיב לכה בה"א:

(כח) ראש הפעור. בספרי פרשה זו תניא ר"א בן שמוע אומר כשם שאי אפשר למסמר לפרוש מן הדלת בלא עץ כך אי אפשר לישראל לפרוש מן הפעור בלא נפשות, ובאמת היה ראוי לעדת ישראל שלא לעמוד מול בית פעור, אבל היה צורך למוד התורה בערבות מואב לכך, וכמבואר בפרשת ואתחנן על הפסוק אלה העדת והחקים והמשפטים וגו' מול בית פעור וגו' וכל הענין כאשר יבואר שם בס"ד. והיה בלק רואה בעין יפה שבזה ראוי לגרום לישראל קללה באשר עמדו במקום המחטיאם, וישראל בטחו על כח התורה של משה ותלמידיו, וזהו נגד הטבע של פעור, והוא חטא של ישראל לפי דעתו כמש"כ לעיל:

18. מלכים א פרק יא,

(ה) בַּיָּמֵינוּ שְׁלֹמֹה אֶחָדִי עֲשֵׂתֶרֶת אֱלֹהֵי צִדְוֹנִים וְאַחָדִי מִלְפָּם שֶׁקֵץ עֲמֻנִים: (ו) בַּעֲשׂוֹ שְׁלֹמֹה הִרְעָה בְּעֵינָיו ה' וְלֹא מָלָא אֶחָדִי ה' פְּדוּדָה אָבִיו: ס (ז) אִזְּ יִבְנֶה שְׁלֹמֹה לְכַמּוֹשׁ שֶׁקֵץ מוֹאֵב בְּהָרֵי אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי יְרוּשָׁלַם וּלְמִלְדָּה שֶׁקֵץ בְּנֵי עֲמֻוֹן: (ח) וְכֵן עָשָׂה לְכָל־נַשְׂוֵי הַנְּכָרִיּוֹת מִקְטִירוֹת וּמִזְבְּחֹת לְאֱלֹהֵיהֶן: (ט) וַיִּתְאַנֶּף ה' בְּשֹׁלֹמֹה כִּי־נָטָה לְבָבוֹ מֵעַם ה' אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הַנִּרְאָה אֵלָיו פְּעַמִּים:

19. תוספות מסכת סוטה דף יד עמוד א

מפני מה נקבר מול בית פעור כדי לכפר על מעשה פעור - ומדרש אגדה בכל שנה ושנה בעת שחטאו ישראל בבנות מואב באותו פרק בית פעור עולה למעלה כדי לקטרג ולהזכיר עון וכשהוא רואה קברו של משה חוזר ושוקע שמשה רבינו שקעו בקרקע עד חוטמו וכל שעה שעולה חוזר ונשקע למקום ששקעו משה רבינו, מתוספת רבי.

20. העמק דבר דברים פרק לד

ויקבור אותו וגו'. הקדוש ברוך הוא כביכול, או הוא קבר את עצמו, וא"כ היה בדרך נס ופלא, ומובן מזה שזה היה בריאה מששת ימי בראשית למקום קבורת משה, ולא היה קנוי מתחלה למואב אלא למשה ביחוד, ב' מול בית פעור. זכה בזה המקום לדבר הגדול לזכות את הרבים להבדיל מטומאת הפעור, ... לא היה שייך נחת רוח למשה בצוותא, שהיה מובדל משאר נשמות המתים, כמו שהיה מובדל בחייו מכל אדם, כי לא היה מסוגל לטבע הליכות עולם רק בדרך נס כמש"כ בס' במדבר כ"א ובכ"מ, כך בקבורה לא ידע איש ערכו:

21. ספר חדושי אגדות חלק שני עמוד נו - מסכת סוטה

הרמז הנגלה, אז לא נודע קבורה שלו, כי הקבורה היא הגניזה וזהו הפך מדתו של משה שנקרא [זה], ולכך לא היה משה מתחבר אל הקבר, ומפני שאין מתחבר אל הקבר לא נודע קברו. וגם משה עצמו אינו יודע היכן הוא קבור, מפני שאין לו חבור אל הקבר. והעליונים היה קברו נדמה להם למטה והתחתונים למעלה, הכל בשביל מדתו של משה שהיה צורה נבדלת ואינו במקום מוגבל, ומ"מ מורה דבר זה על העדר קצת כאשר היה נגזו ולא נודע קבורתו כמו דבר שהוא נאבד, ואמר כי אף משה לא ידע היכן הוא קבור מפני, ... ומה שאמר כי העליונים נדמה להם שקברו הוא למטה, ולתחתונים נדמה שקברו הוא למעלה, דבר זה שהקבר שלו נבדל מן הבריות, ולכך העליונים היו רואים קברו למטה נבדל מהם, והתחתונים רואים קברו למעלה נבדל מהם. ומה שאמר בסמוך כי לכך לא נודע קברו של משה שלא יבאו להתפלל על קברו של משה ויבטלו הגזירה, אע"ג שכך ראוי שלא יהיה נודע קברו של משה, כבר אמרנו כי נראה זה קצת העדר מה שלא נודע קברו של משה ולא היה ראוי זה, רק מפני שאם היה נודע קברו של משה יבאו על קברו ויבטלו הגזירה. אף על גב שנודע קברי אבות, לא קשיא כי משה הוא עצם ישראל ונקראו ישראל על שמו, ויזכור ימי עולם משה עמו (ישעיה ס"ג) וכמו שאמרו במדרש (שמו"ר פ"ל), ולפיכך היה משה מתפלל עליהם כמו שעשה משה [דכתיב] ויחל משה (שמות ל"ב), ועוד דלא דמי תפילת מרע"ה שאמרו במדרש בפרשת ואתחנן כי היה נקרא איש אלקים ולפני איש אלקים שעלה שמים וירד לא ננעל לפניו שום מחיצה, ולכך תפילתו נשמעת ביותר והיה מבטל הגזירה:

העמק דבר דברים פרק ד

(ג) עיניכם הראות. הראה משל והוכחה לאזהרה הקודמת, דאפשר לדמות שהוא עושה מצוה והיא מוליכתו לשאול, הרי ראיתם אנשים שהלכו אחרי פעור, וידוע הא דתניא בספרי פ' בלק והובא בסנהדרין דק"ו שלא באו לעון החמור של ע"ז זו עד שמתחלה עשו שלא לעובדה אלא לגלות עצמו לבזוי, והרי מותר לבזות ולהתלוצץ ממנה, מכ"מ הרי שנינו [סנהדרין ס' ב'] הפוער עצמו לבעל פעור ה"ז עבודתו, ומפרש בגמ' אף על גב דמכוין לבזוי, הרי מי שהלך אחרי בעל פעור בדמיון עושה מצוה, השמידו וגו'. ומזה תשכילו שאפשר לכל מי שאינו משוקע בד"ת, שאפשר להכשל בדרך גדולה עבירה לשמה, ומחשבה זו תוליקהו לבאר שחת: